

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВАЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Наталія Петріца
Елішка Кашпер**

**ДАВНЯ ЧЕСЬКА ЛІТЕРАТУРА
(IX—XVIII ст.)**

**Методичні рекомендації
до проведення практичних занять**

Ужгород – 2024

УДК 821. 162. 3' 01 (076)

ББК Ш5 (4 Чех) 3 я 73

П-30

Петріца Н., Кашпер Е. **Давня чеська література (IX—XVIII ст.):** Методичні рекомендації до проведення практичних занять здобувачів ОПП «Чеська мова та література» ОС бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.038. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно) перша – чеська». Ужгород, 2024. 56 с.

Упорядники: Петріца Н.М., кандидат філологічних наук,
доцент кафедри словацької філології
Кашпер Е., лектор чеської мови та культури

Рецензенти: Тиховська О.М. – доктор філологічних наук, професор
кафедри української літератури УжНУ
Ліхтей Т.В. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри словацької філології

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри словацької філології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«30» серпня 2024 р., протокол №1.

Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
«26» вересня 2024 р., протокол № 1.

3MICT

Úvod.....	5
Tematický okruh přednášek.....	6
Tematický plán přednášek.....	8
Tematický plán praktických cvičení.....	16
1. Doba staroslověnská.....	16
2. Latinská a slovanská tradice v přemyslovských Čechách.....	17
3. Latinská literatura (12.-13.stol.).....	19
4. Zrození česky psané literatury (14. Stol.).....	21
5. Literatura doby lucemburské.....	23
6. Husitská literatura.....	24
7. Období raního humanismu.....	26
8. Období vrcholného humanismu.....	28
9. České literární baroko.....	29
Seznam literárních děl pro povinnou četbu	31
Seznam otázek.....	34
Vzory testových úloh.....	36
Seznam doporučené literatury	47

ÚVOD

Předmět kursu *Starší česká literatura* je zaměřen na charakteristiku dějin české literatury od období Velké Moravy (863) po období baroka (1620 – 1773). Kurs dějin starší české literatury je rozdělen do dvou vývojových etap: Středověká česká literatura (modul č. 1), Humanismus a baroko v české literatuře (modul č.2). Cílem přednášek je charakteristika kulturní epochy na podkladě společenských a náboženských rozporů, duchovních, myšlenkových a filosofických proudů. Klasifikace jednotlivých literárních památek se opírá o jejich kompoziční, stylistický, poetický rozbor a směřuje k uchopení smyslu.

Semináře se soustřeďují na analýzu a interpretaci uměleckého literárního textu. Cílem je, aby student získal základní povědomí o hlavních tendencích literárního vývoje od 9. století do konce 18. století v souvislosti s pohyby kultury v širším smyslu, aby dokázal charakterizovat žánrový systém české středověké literatury, renesanční a barokní literatury, vysvětlit žánrové posuny a transformace celého systému vzhledem k vnitřním (literárním) i vnějším (mimoliterárním) okolnostem. Východiskem práce v seminářích jsou staročeské texty. Při interpretaci textů se před deskripcí dává přednost komparacím.

TEMATICKÝ OKRUH PŘEDNÁŠEK

Modul č.1.

Středověká česká literatura

Úvod do studia dějin české literatury. Periodizace dějin české literatury. Charakteristické rysy staré literatury. Staroslověnské písemnictví na Velké Moravě (863-885). Byzantská misie. Konstantin a Metoděj. Slovanská liturgie. "Proglas" - veršovaná předmluva k staroslověnskému překladu Bible. Překlad Bible do staroslověnštiny. "Život Konstantinův", "Život Metodějův". Historické předpoklady kulturního vývoje. Staroslověnské památky v Čechách (Hospodine, pomiluj ny, Kyjevské listy, První staroslověnská legenda o sv.Václavu), Latinské památky (Kristiánova legenda, Gumpoldova legenda). Latinská literatura v Čechách. Kosmasova Kronika česká /Chronica Bohemorum/. Kosmovi pokračovatelé. Latinská legendistika.

Literární kontext počátků české literatury. První doklady českého jazyka a písemnictví. Předpoklady vzniku české literatury. Nejstarší epika (Alexandreida, Kronika tak řečeného Dalimila). Nejstarší lyrika (Kunhutina modlitba, Spor duše s tělem, Buoh všemohúci, Jezu Kriste, šcedrý kněže).

Literární vývoj v době lucemburské. Veršovaná epika. Lyrické básnictví. Drama. Básnictví lyrickoepické a lyrickodramatické. Didaktické básnictví. Počátky české prózy.

Husovi předchůdci . Mistr Jan Hus. Latinské spisy Jana Husa. Husovi nástupci. Písňová tvorba. Prozaické a veršované texty Budyšínského rukopisu. Doznívání husitství.

Modul č. 2.

Humanismus a baroko v české literatuře

Renesance – humanismus – reformace: základní charakteristika. Česká literatura v období raného humanismu. Latinsky píšící čeští humanisté. Národní humanismus: V. Kornel ze Všehrd, Ř. Hrubý z Jelení, Hynek z Poděbrad.

Doba Blahoslavova (M. Konáč z Hodiškova, V. Hájek z Libočan, O. Prefát z Vlkanova, J. Blahoslav). Doba Veleslavínova (D. Adam z Veleslavína, M. Dačický z Heslova, K. Harant z Polžic a Bezdržic, V. Vratislav z Mitrovic).

Pojem baroka. Specifika českého barokního umění. Charakteristika doby. Barokní duchovní i světská lyrika (Fridrich Bridel, Adam Michna z Otradovic, Felix Kadlinský, alamodové poezie). J. A. Komenský. Exulantská větev české barokní literatury (Jiří Třanovský, Pavel Stránský). Barokní historiografie a legendistika. Pololidová tvorba. Lidová slovesnost. Barokní homiletika. Barokní dramatika.

TEMATICKÝ PLÁN PŘEDNÁŠEK

Modul č.1.

Téma 1. ÚVOD DO STUDIA. DOBA STAROSLOVĚNSKÁ

1. Úvod do studia dějin české literatury.
2. Periodizace dějin české literatury.
3. Charakteristika doby.
4. Staroslověnské písemnictví na Velké Moravě (863-885).
5. Byzantská misie. Konstantin a Metoděj. Slovanská liturgie.
6. "Proglas" - veršovaná předmluva k staroslověnskému překladu Bible.
Překlad Bible do staroslověnštiny.
7. "Život Konstantinův", "Život Metodějův".

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku (J. Lehár, A. Stich, J. Janáčková, J. Holý). Praha 2002 (3. vydání)
2. *Dějiny české literatury I: starší česká literatura*. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Kopecký, Milan: *Dějiny starší české literatury*. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – Holý, Jiří: *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Michaela Horáková: *Literatura I. Výbor*, Praha 1999
6. *Panorama české literatury* (I. Machala, E. Petřů). Olomouc 1994
7. *Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti*. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petřů. Olomouc: Rubico 1994.
8. *Průvodce po dějinách české literatury* (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984

9. Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.): Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Praha 1985, 1993, 2000

Téma 2. LATINSKÁ A SLOVANSKÁ TRADICE V PŘEMYSLOVSKÝCH ČECHÁCH (10.- 11.STOL.)

1. Historické předpoklady kulturního vývoje.
2. Staroslověnské památky v Čechách (Kyjevské listy, První staroslověnská legenda o sv.Václavu).
3. Latinské památky (Kristiánova legenda, Gumpoldova legenda).

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku (J. Lehár, A. Stich, J. Janáčková, J. Holý). Praha 2002 (3. vydání)
2. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – Holý, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Michaela Horáková: Literatura I. Výbor, Praha 1999
6. Panorama české literatury (I. Machala, E. Petrů). Olomouc 1994
7. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petrů. Olomouc: Rubico 1994.
8. Průvodce po dějinách české literatury (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984
9. Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.): Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Praha 1985, 1993, 2000

Téma 3. LATINSKY PSANÁ LITERATURA (12.-13.STOL.)

1. Latinská literatura v Čechách.
2. Kosmová Kronika česká /Chronica Bohemorum/.
3. Kosmovi pokračovatelé.
4. Latinská legendistika.

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku. Lehár J. a kol. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
2. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Horáková M.: Literatura I. Výbor, Praha 1999
4. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
5. Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.) Praha 1985, 1993, 2000
6. Ludvíkovský J. Latinské legendy českého středověku// in: Sborník prací filozofické fakulty brněnské university E 18-19. Brno 1973-1974.
7. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petřů. Olomouc: Rubico 1994.
8. Průvodce po dějinách české literatury (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984

Téma 4. VZNIK ČESKY PSANÉ LITERATURY

1. Literární kontext počátků české literatury.
2. První doklady českého jazyka a písemnictví.
3. Předpoklady vzniku české literatury.
4. Nejstarší epika (Alexandreida, Kronika tak řečeného Dalimila).

5. Nejstarší lyrika (Kunhutina modlitba, Spor duše s tělem, Buoh všemohúci, Jezu Kriste, šedný kněže).

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku (J. Lehár, A. Stich, J. Janáčková, J. Holý). Praha 2002 (3. vydání)
2. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Michaela Horáková: Literatura I. Výbor, Praha 1999
5. Panorama české literatury (I. Machala, E. Petř). Olomouc 1994
6. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petř. Olomouc: Rubico 1994.
7. Průvodce po dějinách české literatury (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984
8. Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.): Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Praha 1985, 1993, 2000

Téma 5. ČESKÁ LITERATURA V DOBĚ LUCEMBURSKÉ

1. Společensko-historické předpoklady rozvoje české literatury.
2. Literární vývoj v době lucemburské.
3. Veršovaná epika (Legenda o sv. Prokopu, Legenda o sv. Kateřině).
4. Lyrické básnictví (*Hospodine, pomíuj ny, Svatý Václave, Závišová píseň*).
5. Básnictví lyrickoepické a lyrickodramatické (*Podkoní a žák*).
6. Didaktické básnictví (*Desatero kazanie božie, Nová rada*).
7. Počátky české prózy (*Pasionál, Tkadleček, tvorba Tomaše Štítného*).
8. Drama (*Mastičkář*).

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku (J. Lehár, A. Stich, J. Janáčková, J. Holý). Praha 2002 (3. vydání)
2. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – Holý, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Michaela Horáková: Literatura I. Výbor, Praha 1999
6. Panorama české literatury (I. Machala, E. Petrů). Olomouc 1994
7. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petrů. Olomouc: Rubico 1994.
8. Průvodce po dějinách české literatury (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984
9. Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.): Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Praha 1985, 1993, 2000

Téma 6. HUSITSKÁ LITERATURA

1. Husovi předchůdci.
2. Mistr Jan Hus.
3. Latinské spisy Jana Husa.
4. Husovi nástupci.
5. Písňová tvorba.
6. Prozaické a veršované texty Budyšínského rukopisu.
7. Doznívání husitství.

Literatura

1. Česká literatura od počátků k dnešku (J. Lehár, A. Stich, J. Janáčková, J. Holý). Praha 2002 (3. vydání)
2. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – Holý, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Michaela Horáková: Literatura I. Výbor, Praha 1999
6. Panorama české literatury (I. Machala, E. Petrů). Olomouc 1994
7. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petrů. Olomouc: Rubico 1994.
8. Průvodce po dějinách české literatury (J. Hrabák, D. Jeřábek, Z. Tichá). Praha 1984
9. Vladimír Forst - Jiří Opelík (eds.): Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce 1, 2, 3, Praha 1985, 1993, 2000

Modul č. 2.

HUMANISMUS A BAROKO V ČESKÉ LITERATUŘE

Téma 7. OBDOBÍ RANÉHO HUMANISMU

1. Renesance – humanismus – reformace: základní charakteristika.
2. Česká literatura v období raného humanismu.
3. Latinsky píšící čeští humanisté.
4. Národní humanismus: V. Kornel ze Všehrd, Ř. Hrubý z Jelení, Hynek z Poděbrad.

Literatura

1. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
2. KOPECKÝ, Milan: Český humanismus. Praha: Melantrich 1988.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – Holý, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petř. Olomouc: Rubico 1994.

Téma 8. OBDOBÍ VRCHOLNÉHO HUMANISMU

1. Doba Blahoslavova (M. Konáč z Hodiškova, V. Hájek z Libočan, O. Prefát z Vlkanova, J. Blahoslav).
2. Doba Veleslavínova (1520-1620) (D. Adam z Veleslavína, M. Dačický z Heslova, K. Harant z Polžic a Bezdružic, V. Vratislav z Mitrovic)

Literatura

1. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
2. KOPECKÝ, Milan: Český humanismus. Praha: Melantrich 1988.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – HOLÝ, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petř. Olomouc: Rubico 1994.

Téma 9. ČESKÉ LITERÁRNÍ BAROKO

1. Pojem baroka. Specifika českého barokního umění.
2. Charakteristika doby.
3. Barokní duchovní i světská lyrika (Fridrich Bridel, Adam Michna z Otradovic, Felix Kadlinský, alamodové poezie).
4. J. A. Komenský. Exulantská větev české barokní literatury (Jiří Třanovský, Pavel Stránský).
5. Barokní historiografie a legendistika.
6. Pololidová tvorba. Lidová slovesnost.
7. Barokní homiletika. Barokní dramatika.

Literatura

1. Dějiny české literatury I: starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959.
2. KOPECKÝ, Milan: Český humanismus. Praha: Melantrich 1988.
3. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991.
4. Lehár, Jan – Stich, Alexandr – Janáčková, Jaroslava – HOLÝ, Jiří: Česká literatura od počátků k dnešku. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1998.
5. Panorama české literatury: literární dějiny od počátků do současnosti. Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petrů. Olomouc: Rubico 1994.
6. VAŠICA, Josef: České literární baroko. Praha: Vyšehrad 1938. [reprint Brno: Atlantis 1995.]

TEMATICKÝ PLÁN PRAKTICKÝCH CVIČENÍ

Praktické cvičení č.1

DOBA STAROSLOVĚNSKÁ

1. Misie na Velké Moravě. Konstantin a Metoděj. Slovanská liturgie.
2. Staroslověnské písemnictví.
3. Proglas.
4. Moravsko-panonské legendy.

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S.29-47.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia.Praha, 1964. –S.7-37.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 886-888.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S. 1-8.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S. 11-20.
6. Lehár, Jan. Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S. 11-19.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.90-91.
8. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957.-S.39-57.

Doporučená literatura

1. Havlík, Lubomír E. Byzantská mise na Velké Moravě. In: Slovanský přehled 49, 1963, 137-159.
2. Horáková, Michaela: Výbor ze staročeských textů. 1. část. Opava, FPF SU 1995. 78 s.

3. Lehár, Jan: Vznik české literatury: pokus o rekapitulaci problematiky. LF, 116, 1993, s. 18 – 39.
4. Středověké legendy o českých světcích. Příprava vydání Jaroslav Kolár. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 263 s.
5. Vašica, Josef: Literární památky epochy velkomoravské. 863 – 885. Ed. Zdeňka Hauptová. 2. vyd. Praha: Vyšehrad 1996. 340 s.
6. Večerka, Radoslav: Slovanské počátky české knižní vzdělanosti. Praha: SPN 1963. 107 s.

Otázky a úlohy

1. Jaká je datace cyrilometodějské misie, hlavní události?
2. Co je to hlaholice?
3. Jaké znáte evangelijní překlady?
4. Jaký význam měla cyrilometodějská mise?
5. Kdo byl autorem Proglasu?
6. Čím se odvodňuje potřeba srozumitelného jazyka v Proglasu? Doložte v textu.
7. Vyhledejte v Proglasu verše zdůvodňující potřebu knižní vzdělanosti.
8. Které demokratické prvky se objevují v Proglasu?
9. Hledejte doklady obraznosti a patosu v Proglasu. Vyhledejte přirovnání a určete jeho funkci v textu.
10. Charakterizujte Život Konstantinův a Život Metodějův.
11. Dokažte, že Život Konstantinův je nejen historický pramen ale i stylizované umělecké dílo.
12. Vypracujte úkoly č.1-12 na str. 56-59 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešit. Brno, 2008).

Praktické cvičení č.2.

LATINSKÁ A SLOVANSKÁ TRADICE V PŘEMYSLOVSKÝCH ČECHÁCH (10.- 11.STOL.)

1. Historické předpoklady kulturního vývoje.
2. Literatura psána latinsky (*Kristiánova legenda, Gumpoldova legenda*).
3. Literatura psána staroslověnsky (*První staroslověnská legenda o sv.Václavu, Hospodine pomiluj ny*).

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- . – S.47-61.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia. Praha, 1964. –S. 37-56.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 500-502.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S. 8- 11.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006.-S.20-29.
6. Lehár, Jan. Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S.20-30.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.91-92.
8. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. S. 59-110.

Doporučená literatura

1. Kolár, J. Středověké legendy o českých světcích. Praha: Nakladatelství LN, 1998.
2. Ludvíkovský, J. Kristiánova legenda. Praha: Vyšehrad, 1978.
3. Nový, R. Slavníkovci ve středověkém písemnictví. Praha: Vyšehrad, 1987.

4. Reichertová, K. a kol. Sázava, památník staroslověnské kultury. Praha: Odeon, 1988.
5. Rogov, A. I. Staroslověnské legendy českého původu. Praha, Vyšehrad, 1976.
6. Středověké legendy o českých světcích. Příprava vydání Jaroslav Kolár. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 263 s.
7. Vidmanová, Anežka: Laborintus. Latinská literatura středověkých Čech. Ed. Jiří Matl a Zuzana Silagiová. Praha: Koniasch Latin Press 1994. 222 s.
8. Vilikovský, Jan: Písemnictví českého středověku. Ed. Antonín Škarka. Praha 1948. 255 s.

Otázky a úlohy

1. Jaké bylo jazykové rozložení soudobé literatury a proč?
2. Co je to legenda? Jaký je její smysl a význam?
3. Jaké má legenda rysy?
4. Jaké znáte legendy o svatém Václavu a svaté Ludmile?
5. Čemu se říká chorál?
6. Jakou funkci měla píseň *Hospodine pomiluj ny*, při jakých příležitostech se zpívala.
- 7 Doložte z textu písně *Hospodine pomiluj ny*, že píseň byla původně staroslověnská.
8. Vypracujte úkoly č.1-3 na str. 63 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešit. Brno, 2008).

Praktické cvičení č. 3.

LATINSKÁ LITERATURA (12.-13.STOL.)

1. Kosmova kronika v kontextu soudobého evropského písemnictví a ideologický záměr.
2. Literární styl.

3. Obsah kroniky.
4. Nejvýznamnější rukopisy Kosmovy kroniky.
5. Pokračování Kosmovy kroniky a její vliv na pozdější kronikářskou produkci.

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S.61-73.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia. Praha, 1964. –S.57-62.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 886-888.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S. 8-11.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S. 29-41.
6. Lehár, J. Stich, A.: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha, 1997.-S. 31-41.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.90-91.
8. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. –S. 61-74.

Doporučená literatura

1. Bláhová, M.– Hrdin, K. Kosmova kronika česká. Praha – Litomyšl, 2005.
2. Sláma, Jiří. Kosmovy záměrné omyly. In: Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka.(ed. Klápště, J.– Plešková, E. – Žemlička, J.). Praha, 2003. S. 261–267.
3. Třeštík, D. Kosmas. Praha, 1966.
4. Třeštík, D. Kosmova kronika. Studie k počátkům českého dějepisectví a politického myšlení. Praha, 1968.

Otázky a úlohy

1. Stručně charakterizujte autora Kroniky české? Doložte Kosmovi znalosti a okouzlení antickou vzdělaností.
2. Co jsou to anály, co je kronika? Uveďte typické znaky kroniky.
3. Jaké události popisuje Kosmas v jednotlivých knihách? Dokažte, že Kosmova kronika je zároveň dílo naukové, historické ale i umělecké.
4. S jakou tendencí, politickou a společenskou, sepisuje své dílo?
5. Jaký je jeho poměr ke staroslovanské kultuře a liturgii?
6. Do jaké míry užívá „bájná vyprávění“?
7. Vyhledejte v textu přirovnání, nadsázku, hodnotící adjektiva, básnické přívlastky.
8. Kosmovým dílem začíná process laicizace v literatuře. Co to znamená?
9. Jaký byl význam Kosmovy kroniky pro další generace kronikářů a historiků v průběhu celých staletí?
10. Vypracujte úkoly č.1-5 na str. 60 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

Praktické cvičení č. 4.

ZROZENÍ ČESKY PSANÉ LITERATURY (14. STOL.).

NEJSTARŠÍ EPIKA A LYRIKA

1. Dalimilova kronika. Autorství díla. Dochování. Překlady.
2. Zdroje a obsah kroniky.
3. Styl a jazyk kroniky.
4. Vypravování o Oldřichovi a Boženě.
5. Alexandreida. Poetika, verš, styl.
6. Středověká duchovní lyrika.

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S. 85-114.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia.Praha, 1964. –S.63-76.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 886-888.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S.12-15.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S.50-61.
6. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S. 55-67.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.95-97.
8. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. –S. 113-18

Doporučená literatura

1. Bláhová, Marie. Staročeská kronika tak řečeného Dalimila v kontextu středověké historiografie latinského kulturního okruhu a její pramenná hodnota. [Díl] 3, Historický komentář. Dalimil. Praha : Academia, 1995.
2. Havránek, B., Daňhelka, J. Nejstarší česká rýmovaná kronika tak řečeného Dalimila. Praha: ČSAV, 1958.
3. Forst, Vladimír, a kol. Lexikon české literatury : osobnosti, díla, instituce. 1. A-G. Praha : Academia, 1985. 900 s.
4. Lehár, J. Nejstarší česká epika. Praha: Vyšehrad, 1983.
5. Šťastný, Radko. Tajemství jména Dalimil. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1991.
6. Vážný V., Pražák, A. Staročeská Alexandreida. Praha: Národní klenotnice, 1949.
7. Vrbová, H. Kronika tak řečeného Dalimila. Praha: Paseka. 2005.

Otázky a úlohy

1. Proč na konci 13. století dochází k rozvoji národního písemnictví?
2. Jaký je verš Dalimilovy kroniky?
3. Co víme o autorovi a kdy a za jakých společenských okolností kronika vznikla?
4. Jaké projevy nacionalismu naleznete?
5. Jak je vnímán ideál českého panovníka ve srovnání s Alexandreidou?
6. Kdy byl nalezen poslední známý rukopis Dalimilovy kroniky?
7. Nalezněte a přibližte další významné památky z prvních desetiletí 14. století.
8. Charakterizujte jazyk, verš, styl a poetiku Alexandreidy.
9. Na základě četby díla určete místa, kde dochází k aktualizaci tématu vzhledem k soudobým politickým a společenským poměrům.
10. Jak a z čeho vznikla středověká duchovní lyrika? Jaké náměty byly běžné?
11. Vypracujte úkoly č.1-4 na str. 61, č.1-3 na str.62 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

Praktické cvičení č.5.

LITERATURA DOBY LUCEMBURSKÉ

1. Legendistika (*Legenda o svatém Prokopu, Život svaté Kateřiny*).
2. Drama (*Mastičkář*).
3. Satira (*Satiry Hradeckého rukopisu*), *Tkadleček*, Smil Flaška z Pardubic (*Nová rada*).
4. Světská epika a lyrika (*Tomáš ze Štítného*).

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S.123-187.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia.Praha, 1964. –S.76-93.

3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 211, 320, 502-504, 585, 982.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S.12-15.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S. 61-85.
6. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S. 68-96.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.98-99.
8. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. –S. 247-262, 297-356, 359-391, 393-450, 497-515, 523-530, 568-579.

Doporučená literatura

1. Černý, V. Staročeský Mastičkář. In Rozpravy československé akademie věd. Praha: ČSAV, 1955.
2. Chaloupecký, Václav. Středověké legendy prokopské: jejich historický rozbor a texty. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1953. 285 s.
3. Hrabák, Josef. Staročeské drama. Praha: Československý spisovatel, 1950. 256 s.
4. Středověké legendy o českých světcích. Příprava vydání Jaroslav Kolár. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. 263 s.
5. Tichá, Zdeňka: Staročeské básně 14. a 15. století složené bezrozměrným veršem. Praha: Academia 1969. 75 s.

Otázky a úlohy

1. Vymezujte časově a charakterizujte dobu Lucemburskou.
2. Co je podstatou legendy?
3. Proč byla legenda o sv. Prokopu v době Karlově aktuální? Které Karlovo úsili podporovalá?

4. Jak je zdůrazněno autorovo češství a vztah k chudým v legendě o sv. Prokopu?
5. Jak se liší styl legendy o sv. Prokopu od stylu legendy o sv. Kateřině?
6. Co a koho autor odsuzuje v satirách Hradeckého rukopisu?
7. Charakterizujte *Mastičkář* z jazykového hlediska, hlavně však vysvětlete, co jsou makaronismy.
8. Určete dataci textu a jeho původ.
9. Co do obsahu a významu srovnejte skladbu s žakovskou poezií.
10. Vypracujte úkoly na str. 66-73 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

Praktické cvičení č.6.

HUSITSKÁ LITERATURA

1. Literatura v době husitství. Písňová tvorba husitů, recitační básnické skladby (Budišínský rukopis). Protihusitská poezie.
2. Česká próza doby husitství. Traktát a kázání. Nové literární žánry husitské epochy – list, manifest. Jan Hus a Petr Chelčický.
3. Husovy dopisy. *Výklad viery, desatera a Páteře, Rozmlouvání člověka se Smrtí.*
4. Petr Chelčický: *Siet' viery.*

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S. 187-283.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia. Praha, 1964. –S.93 -114.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 325-330, 335.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S.16-28.

1. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006.-S. 85-103.
5. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S. 68-96.
6. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.102-108.
7. Výbor z české literatury husitské doby. Svazek 1. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957.-S. 93-200.

Doporučená literatura

1. Havránek, B. – Hrabák, J. – Daňhelka, J. (eds.): Výbor z české literatury doby husitské I, II. ČSAV, Praha 1963.
2. Čornej, P.: Světla a stíny husitství (události – osobnosti – texty- tradice). Výbor z úvah a studií. Praha, NLN 2011.
3. Jakobson, R.: Úvahy o básnictví doby husitské. (Měděný věk české poezie. In Poetická funkce. H&H, Jinočany 1995.)

Otázky a úlohy

1. Příčiny husitského revolučního hnutí?
2. Která skladba se stala symbolem husitské revoluce?
3. Charakterizujte tvorbu Husových předchůdců.
4. Jakým je husitský program podle alegorického sporu *Hádání Prahy s Kutnou Horou*.
5. Které skladby byly zaměřené protihusitsky?
6. Charakterizujte Husovou činnost a dílo. Proč se Hus dostal do sporu s církví?
7. Na základě *Výkladu viery, desatera a Páteře dokažte*, dokažte že Hus oceňuje pravdu jako boží zákon.
- 8.Co Hus odsuzuje na církvi? Doložte z textu *Knížky o svatokupectví* čím se církev obohacuje.
9. Jaký význam má slovo svatokupectví?
10. Jaký význam a funkci měla kázání ve středověku? Jaké cíle sledoval Hus kázáním?

11. Co víte o Husově modernizaci pravopisu?
12. V čem spočívá kritika společenských nedostatků v díle P.Chelčického (*Postila, Siet' viery pravé*)?
13. Co se obrazně rozumí sítí (*Siet' viery pravé*)? Kdo přestupuje zákony křesťanství?
14. Srovnejte názory na společnost a církev Tomáše ze Štítného a názory Jana Husa a Petra Chelčického.
15. Vypracujte úkoly na str. 76-83 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

Praktické cvičení č. 7.

OBDOBÍ RANÉHO HUMANISMU

1. Renesance – humanismus – reformace: základní charakteristika.
2. Česká literatura v období raného humanismu.
3. Latinsky píšící čeští humanisté (Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic, Jan z Rabštejna, Augustin Olomoucký, Jan Skála z Doubravky).
4. Česky píšící autoři (V. Kornel ze Všehrd, Ř. Hrubý z Jelení, Hynek z Poděbrad).

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S. 283-323.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia. Praha, 1964. –S.115-119.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 259, 323, 787-788, 792-795.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S. 16-28.
1. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S.103-114.

5. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha, 1997.-S. 117-131.
6. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.124-126.

Doporučená literatura

1. Poselství ducha. Latinská próza českých humanistů. Přel. Dana Martínková. Praha: Odeon 1975. 305 s.
2. Carroll J. Humanismus: zánik západní kultury. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 1996 - 199 s.
3. Hlobil – E. Petrů. Humanismus a raná renesance na Moravě. Praha: Academia, 1992 - 273 s.
4. Kopecký M. Český humanismus. Praha: Melantrich 1988.
5. Renesanční poesie. K vydání připravila a přel. Helena Businská. Praha: Academia 1975. 323 s.

Otázky a úlohy

1. Definujte pojmy renesance, humanismus, reformace.
2. Určete chronologicky počátky humanistické literatury v Čechách.
3. Kdo patřil k první generaci humanistů?
4. Humanistické myšlenky Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic.
5. Kdo se stal programovým zakladatelem národního humanismu v Čechách?
6. V předmluvě *Knihy o napravení padlého* vytyčuje Kornel program českého humanismu. Co je jeho podstatou? Co požaduje od vzdělavců?
7. Co je dokladem národního sebevědomí autora (*Kniha o napravení padlého*)?
8. Vypracujte úkoly č.1-11 na str. 108-109 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

Praktické cvičení č.8.
OBDOBÍ VRCHOLNÉHO HUMANISMU

1. Jan Blahoslav „Filipika proti misomusům“, Gramatika česká, Musica.
2. Daniel Adam z Veleslavína "Kalendář historický".
3. Václav Hájek z Libočan "Kronika česká".
4. Kralická bible jako nejrozsáhlejší český humanistický překlad.

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S. 323-383.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia. Praha, 1964. –S.149-152.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S.12, 75, 248, 450.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S.28-35.
1. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S.114-125.
5. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha, 1997.- S.132-144.
6. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.126-128.

Doporučená literatura

1. Felcman, Ondřej, Fukala, Radek, a kol. Poděbradové. Rod českomoravských pánů, kladských hrabat a slezských knížat. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 761 s.
2. Kopecký, Milan: Daniel Adam z Veleslavína. Praha: Svobodné slovo 1962.
3. Vondra, Roman. Daniel Adam z Veleslavína (1546-1599). Historický obzor, 2008, 19 (9/10), s. 227-230.

4. Petruš, Eduard, Hlobil, Ivo: Humanismus a raná renesance na Moravě. 1.vyd. Praha 1992. 274 s.

Otázky a úlohy

1. Jaké bylo žánrové rozvrstvení humanistické literatury.
2. Čemu se věnuje Blahoslav ve své Gramatice české?
3. Co znamená slovo filipika?
4. Jak se Blahoslav vyjadřuje proti nepřítelům vzdělání?
5. Jak obhajuje Blahoslav nutnost a užitečnost vzdělání pro každého člověka i pro církve? Uveďte jeho pádné důvody.
6. Čím se Blahoslav názorově liší od Petra Chelčického?
7. V čem spočívala vydavatelská činnost Daniela Adama z Veleskavína?
8. Na základě textu doložte výslovnost a vysokou úroveň češtiny Kralické bible.
9. Připravte konspekt článku: Michálek E. O jazyce Kralické bible. Naše řeč. 1979, roč. 62, č.4. [Dostupné online](#).
10. Vypracujte úkoly na str. 110-115 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešit. Brno, 2008).

Praktické cvičení č. 9.

ČESKÉ LITERÁRNÍ BAROKO

1. Česká oficiální literatura:
 - 1.1. Balbín (Obrana jazyka slovanského, obzvláště českého).
 - 1.2. Bedřich Bridel (*Co Bůh, člověk?*).
 - 1.3. Adam Michna z Otřadovic (*Chtíc, aby spal*). Antonín Koniáš (*Klíč bludy kacířské k odhalení otvírající, k vykořenění zamykající*).
2. J.A. Komenský (*Orbis Pictus, Labyrint světa a ráj srdce*).

Povinná studijní literatura

1. Dějiny české literatury. Díl 1., Starší česká literatura / Redaktor svazku Josef Hrabák. 1. vyd. Praha : Československá akademie věd, 1959.- S. 383-455.
2. Hrabák J. Starší česká literatura. Úvod do studia.Praha, 1964. –S.151-162.
3. Chaloupka, O. Příruční slovník české literatury (od počátku do současnosti). Brno, 2007. – S. 50-52, 421-424, 592.
4. Kopecký, M. Dějiny starší české literatury. Opava, 1991.- S. 46-73.
5. Lehár, J. a kol. Česká literatura od počátků k dnešku. Praha, 2006. S. 125-150.
6. Lehár, Jan., Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha,1997.-S. 145-167.
7. Svět literatury 1. (Redaktor svazku F.Vodička). Praha, 1969.- S.128-134.

Doporučená literatura

1. Česká literatura doby baroka. Sborník příspěvků k české literatuře 17. a 18. století. Redigovala Zuzana Pokorná za redakční spolupráce Miloše Sládka. Praha: Památník národního písemnictví 1994. 283 s.
2. Kalista, Zdeněk: Tvář baroka. Praha: SPN 1992. 172 s.
3. Kopecký, Milan: Pokrokové tendence v české literatuře od konce husitství do Bílé hory. Brno: Univerzita J. E. Purkyně 1979. 201 s.
4. Kopecký, Milan: Komenský jako umělec slova. Brno: Masarykova univerzita 1992. 138 s.

Otázky a úlohy

1. Definujte pojem baroko.
2. Uveďte charakteristické znaky a chronologický rámec české barokové literatury.
3. Charakterizujte historický rámec literatury pobělohorské.
4. Jak B.Balbín obraňuje češtinu? Co ostře kritizuje?
5. Na koho se v závěru obrací o pomoc, ke komu obrací modlitbu?

6. Jak se B.Bridel vyjadřuje o pozemském světě, o čem uvažuje, k čemu směřuje (Co Bůh, člověk)?
7. Co je tématem skladby *Chtíc, aby spal* Adama Michny z Otradovic? Jakou povahu má téma: pozemskou nabo nadpozemskou?
8. Které typické písňové znaky má skladba? Proč zlidověla?
9. Vyjádřete vzájemnou odlišnost obou barokních básníků (Bridel, Adam Michna), co mají společného?
10. jak je zobrazen svět v skladbě *Labyrint světa a ráj srdce*?
- 11.Proč se poutník vypravil do sěta? Kdo se stal jeho druhým průvodcem?
12. Co Komenský kritizuje? Kde hledá východisko, útočiště a oporu? V čem je aktuálnost autorových myšlenek?
13. Které pedagogické názory Komenský prosazoval ve Velké didaktice? Které jsou dodnes aktuální a moderní?
14. Proč je Komenský nazýván „učitelem národů“?
15. Která Komenského didaktická díla poznáte?
16. Můžete říci, že spis *Orbis sensualinum pictus* má charakter pouze jazykové učebnice? Kterou z pedagogických zásad uskutečňuje Komenský při jazykovém vyučování v této učebnici?
17. Vypracujte úkoly č.1-12 na str. 128-129, č. 1-9 na str. 130-133 (Literatura pro 1. ročník středních škol. Pracovní sešít. Brno, 2008).

SEZNAM LITERÁRNÍCH DĚL PRO POVINNOU ČETBU

Velkomoravské písemnictví	1) Liturgické texty: překlad Nového zákona, Kyjevské listy, Abecední modlitba - modlitby začínající podle písmen abecedy. 2) Právníké texty - přeloženy z řečtiny /autorem je asi Metoděj/: Nomokánon, Zákon sudnyj ljudem. 3) Staroslověnská literatura: Proglas, Moravsko - panonské legendy: Život Konstantinův, Život Metodějův
Staroslověnská a latinská literatura (10.- 11. stol.)	Staroslověnské památky v Čechách: nejstarší dochovaná duchovní píseň Hospodine, pomiluj ny (konec 10. století). První staroslověnská legenda o sv.Václavu (polovina 10. století) - známá též jako <u>Život sv.Václava</u>, Druhá staroslověnská legenda o sv.Václavu (počátek 11. století) - (překlad latinské Gumpoldovy legendy). Latinské památky: Kristiánova legenda (10.století).
Latinská literatura (počátek 12.- poslední čtvrtina 13.stol.)	Kosmova Kronika česká (1119-1125), druhá dochovaná nejstarší duchovní píseň Svatý Václave (12.století), duchovní lyrika Ostrovská píseň (2.pol. 13.století).
Vznik česky psané literatury (konec 13.- počátek 14.stol.)	Duchovní lyrika: Kunhutina modlitba (přelom 13. až 14. st.). Buoh všemohúci, Jezu Kriste, šcedrý kněže (počátek 14.st). Spor duše s tělem (20. léta 14.st). Milostná lyrika: Kudy sem já chodila, Byla ti sem v sádku (asi r.1300). Duchovní epika: Apokryf o Jidášovi (poč.14.stol.). Světská epika: Alexandreida (kolem r. 1300),

	Kronika tak řečeného Dalimila (1310-1314).
Vrchol středověké literatury od pol.14. do počátku 15.stol	Tvorba v latině: Vita Caroli. Zbraslavská kronika Petra Žitavského (poč.14. století). Tvorba v češtině: fraška Mastičkář, rytířské povídky Štilfríd a Bruncvík, Trojánská kronika. duchovní epika – legendy: Legenda o sv.Prokopu, Život svaté Kateřiny. Satitry: Hradecký rukopis. Podkoní a žák. Tkadleček. Smil Flaška z Pardubic: Nová rada. Tomáš Štítný ze Štítného: Knížky šestery o obecných věcech křesťanských (1376), Řeči besední (80.léta 14. stol.), Řeči nedělní a sváteční (90.léta 14. stol.), Knížky o šašiech (asi 1390).
Husitská literatura	České spisy Jana Husa: Dcerka (1412), Výklad Viery, Desatera a Páteře (1412), Listy, Knížky o svatokupectví (1413), De orthographia bohemia. Budišínský rukopis. Jistebnický kancionál. Vavřinec z Březové: Husitská kronika.
Doznívání husitství (30. – 70. léta 15. stol.)	Petr Chelčický: O boji duchovním (1421) O trojím lidu (1425), Postila (30. léta 15. stol.), Siet' viery pravé (40. léta 15. stol.)
Český humanismus a renesance	Tvorba v latině: Jan z Rabštejna: Dialogus. Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic: Satira k sv.Václavu. Jan Dubravius: Theribolia (Rada zvířat 1520), Dějiny Království českého... v 33 knihách (1552).

	Jan Campanus Vodňanský: historická báseň Cechias (1616), hra Bretislaus.
	Literatura v češtině: Viktorin Kornel ze Všehrd (byl zakladatelem a teoretikem českého humanistického překladatelství): Knihy devatery (O práviech, o súdiech i o dskách země české knihy devatery (1499). Daniel Adam z Veleslavina: Kalendář historický (1578). Václav Hájek z Libočan: Kronika česká (1543). Jan Blahoslav: Gramatika česká (1551-1571), Překlad Nového zákona (1564), Filipika proti misomusům (1567).
České literární baroko	Evangelické baroko. Jan Amos Komenský: Labyrint světa a ráj srdce (1623), Kšaft umírající matky Jednoty bratrské (1650), Velká didaktika (1657), Svět v obrazech.
	Katolické baroko. Adam Michna z Otradovic: kancionály Česká mariánská muzika radostná i žalostná, Svatoroční muzika, hudební skladba o 13.písničkách Loutna česká. Bedřich Bridel: Co Bůh? Člověk?(1659), sbírka vánočních písní Jesličky. Bohuslav Balbín: Obrana jazyka slovanského, zvláště pak českého (1672-1673). Václav Jan Rosa: milostná báseň Discursus Lypirona (1651), latinsky psaná mluvnice Grammatica linguae Bohemicae (1672).

SEZNAM OTÁZEK

1. Periodizace dějin české literatury.
2. Charakteristika doby.
3. Staroslověnské písemnictví na Velké Moravě (863-885).
4. Byzantská misie. Konstantin a Metoděj. Slovanská liturgie.
5. "Proglas" - veršovaná předmluva k staroslověnskému překladu Bible.
Překlad Bible do staroslověnštiny .
6. "Život Konstantinův", "Život Metodějův".
7. Historické předpoklady kulturního vývoje v přemyslovských Čechách..
8. Staroslověnské památky v Čechách (Hospodine, pomiluj ny, Kyjevské listy,
První staroslověnská legenda o sv.Václavu).
9. Latinské památky 10.- 11.stol. (Kristiánova legenda, Gumpoldova legenda).
- 10.Latinská literatura v Čechách 12.-13.stol.
- 11.Kosmasová Kronika česká /Chronica Bohemorum/.
- 12.Kosmovi pokračovatelé.
- 13.Latinská legendistika 12.-13.stol.
- 14.Předpoklady vzniku české literatury ve 14. st.
- 15.Nejstarší epika (Alexandreida, Kronika tak řečeného Dalimila).
- 16.Nejstarší lyrika (Kunhutina modlitba, Spor duše s tělem, Buoh všemohúci,
Jezu Kriste, šedrý kněže)
- 17.Literární vývoj v době lucemburské.
- 18.Veršovaná epika v době lucemburské (Legenda o sv. Prokopu, Legenda o
sv. Kateřině).
- 19.Lyrické básnictví v době lucemburské.
- 20.Drama v době lucemburské.
- 21.Básnictví lyrickoepické a lyrickodramatické v době lucemburské.
- 22.Didaktické básnictví v době lucemburské.
- 23.Počátky české prózy.
- 24.Husovi předchůdci.

25. Mistr Jan Hus.
26. Latinské spisy Jana Husa.
27. Husovi nástupci.
28. Písňová tvorba.
29. Prozaické a veršované texty Budyšínského rukopisu.
30. Doznívání husitství.
31. Renesance – humanismus – reformace: základní charakteristika.
32. Česká literatura v období raného humanismu.
33. Latinsky píšící čeští humanisté.
34. Národní humanismus: V. Kornel ze Všehrd, Ř. Hrubý z Jelení, Hynek z Poděbrad.
35. Doba Blahoslavova (M. Konáč z Hodiškova, V. Hájek z Libočan, O. Prefát z Vlkanova, J. Blahoslav).
36. Blahoslavova Filipika proti misomusům.
37. Doba Veleslavínova (1520-1620) (D. Adam z Veleslavína, M. Dačický z Heslova, K. Harant z Polžic a Bezdržic, V. Vratislav z Mitrovice).
38. Pojem baroka. Specifika českého barokního umění.
39. Charakteristika doby.
40. Barokní duchovní i světská lyrika (Fridrich Bridel, Adam Michna z Otradovic, Felix Kadlinský, alamodové poezie).
41. J. A. Komenský. Exulantská větev české barokní literatury (Jiří Třanovský, Pavel Stránský).
42. Didaktické názory J.A. Komenského.
43. Barokní historiografie a legendistika.
44. Pololidová tvorba. Lidová slovesnost.
45. Barokní homiletika. Barokní dramatika.

VZORY TESTOVÝCH ÚLOH

1. Mezi tzv. panonské legendy patří

- a) Legenda o sv. Brandanu
- b) Život sv. Metoděje
- c) Proglas
- d) Paterik

2. O slovanské liturgii na Velké Moravě můžeme hovořit v letech:

- a) cca 865 - 885
- b) od počátku 6. století n. l. do konce 11. století
- c) od roku 830 do roku 905
- d) nemůžeme o ní hovořit vůbec, vždy zde dominoval bohoslužebný jazyk latinský

3. Legendy o sv. Konstantinu-Cyrilovi a o sv. Metoději jsou pro svůj biografický obsah a nízký výskyt zázraků žánrově charakterizovány jako

- a) kroniky
- b) autobiografie
- c) životy
- d) anály

4. Básnický text filozoficko-teologického obsahu obhajující hlásání Božího slova v domácím (tj. staroslověnském) bohoslužebném jazyce a složený jako předzpěv k překladu evangelií patrně samotným Konstantinem se nazývá

- a) Slovo o pluku Igorově
- b) Kyjevské listy
- c) Nomokánon
- d) Proglas

5. Legenda (některými medievalisty pokládána mimo jiné též za naši první kroniku) *Život a umučení svatého Václava a jeho babičky svaté Ludmily* je podle svého domnělého autora nazývána

- a) Kristiánova legenda
- b) Kosmova kronika

- c) Gumpoldova legenda
- d) Kronika takřečeného Dalimila

6. Kosmova Kronika česká je psána

- a) latinsky
- b) česky
- c) německy
- d) staroslověnsky

7. O vzniku a dějinách Žd'árského kláštera vypráví

- a) Chronicon domus Sarensis
- b) Chronicon Aulae Regiae
- c) Iohannis Neplachonis Chronicon
- d) Iohannis de Marignolis Chronicon Bohemorum

8. Dalimilova kronika je psána

- a) česky a bezrozměrným veršem
- b) česky a sylabickým veršem
- c) česky prózou
- d) latinsky a prozimetrem

9. Následující úryvek se objevuje v díle...

*Raději se chci s českú sedlkú snieti
než ciesařovnu německú ženu mieti.
Vřet' každému srdce po jazyku svému,
a proto Němkyně nebude přieti lidu mému*

- a) Kristiánova legenda
- b) Kosmova kronika
- c) Gumpoldova legenda
- d) Kronika takřečeného Dalimila

10. Textová pasáž je věnována

*Raději se chci s českú sedlkú snieti
než ciesařovnu německú ženu mieti.*

*Vřet' každému srdce po jazyku svému,
a proto Němkyně nebude přieti lidu mému*

- a) v Kosmově Kronice české vztahu mezi Přemyslem a Libuší
- b) v díle Mnicha sázavského obhajobě staroslověnské liturgie (pasáž vypráví o Bořivojově lásce k Ludmile, původem z Mělníka a obhájkyni stsl. bohoslužebného jazyka)
- c) v Dalimilově kronice vztahu mezi Bořivojem a Ludmilou
- d) v Dalimilově kronice vztahu mezi Oldřichem a Boženou

11. Z jakého období pochází Kunhutina modlitba?

- a) konec 14. století
- b) přelom 13. a 14. století
- c) počátek 15. století
- d) jde o text barokní

12. Jakým teologickým problémem se Kunhutina modlitba zabývá?

- a) problematikou posmrtného života
- b) problematikou ospravedlnění skrze víru
- c) problematikou vykoupení skrze křest
- d) problematikou transsubstanciacie

13. Podle svého úvodního verše je Kunhutina modlitba nazývána také

- a) Bože, chválíme Tebe
- b) Ve jméno Božie počněme
- c) Vítaj, králu všemohúci
- d) Jezu Kriste, šcedrý kněže

14. Mezi kroniky doby Karla IV. nepatří

- a) Dalimilova kronika
- b) Kronika česká Přibíka Pulkavy z Radenína
- c) Neplachovo Stručné sepsání kroniky římské a české
- d) Kronika česká Jana Marignoly

15. Mezi aktivity iniciované Karlem IV. nepatří

- a) založení pražského arcibiskupství
- b) stavba Karlova mostu
- c) založení Nového města pražského
- d) založení pražského biskupství

16. Jedním z nejvýznamnějších kulturních počinů Karla IV. bylo založení univerzity. Stalo se tak v roce

- a) 1346
- b) 1375
- c) 1355
- d) 1348

17. Mezi tzv. Husovy předchůdce nepatří

- a) Jan Rokycana
- b) Jan Milíč z Kroměříže
- c) Konrád Waldhauser
- d) Tomáš ze Štítného

18. Základní hodnoty, na nichž se zpočátku shodly všechny strany husitského hnutí, obsahují

- a) Basilejská kompaktáta
- b) zápisy Čáslavského sněmu
- c) Čtyři artikuly pražské
- d) Jihlavské úmluvy

19. Významným kronikářem počáteční fáze husitství je

- a) Tomáš ze Štítného
- b) Jakoubek ze Stříbra
- c) Petr Chelčický
- d) Vavřinec z Březové

20. Renesance jako umělecký a myšlenkový směr přichází do Čech z

- a) Anglie
- b) Španělska

c) Portugalska

d) Itálie

21. Dobu mezi končící se renesancí a začínajícím barokem (zhruba za vlády Rudolfa II.) nazýváme

a) rokokem

b) humanismem

c) manýrismem

d) klasicismem

22. Prvním velkým česky píšícím renesančním básníkem je

a) Jan ze Středy

b) Jan Rokycana

c) Hynek z Poděbrad

d) Šimon Lomnický z Budče

23. Následující text pochází z pokusu o českou nápodobu Boccacciových novel. Autorem Rozprávky o jedné pěkné paní, jménem Salomeny, a o jejím velmi netrefném manželu et cetera je...

Bylo jednoho zimního času vo masopustě, kterýžto čas lidé bohatí i chudí obecně nad jiné časy veseli bývají, spolu se radujícíe jedni s druhými, že mnozí celý rok se viděti nemohú až na ten čas, a tu spolu mají utěšení a sobě se zakazují na celý rok, což milosti v světě mladým lidem přísluší. A také toho času i baby některé, netoliko mladé pěkné paní, vesely bývají, nemohú-li jináč, ale kožich na ruby obrátíce chodí, aby vždy jim směšno bylo. Přihodilo se v jedné krajině k západu slunce na jednom vysokém zámku, kteréhož nepotřebí mi jmenovati, jedna velmi pěkná paní na tom jistém zámku měla jest obydlé své. A ta jistá paní slula Salomena a znamenitého rodu jest a mladička v letech šestnácti neb v sedmnácti.

a) Hynek z Poděbrad

b) Řehoř Hrubý z Jelení

c) Bohuslav Hasištejnský

d) Jan ze Žatce

24. Slovem humanismus rozumíme

- a) reformy provádění Marií Terezií a Josefem II. (mající rozšířit vzdělanost)
- b) antický materialistický filozofický směr (představovaný např. Démokritem)
- c) světonázorový základ renesance; myšlenkový směr kladoucí důraz na člověka jako autonomní, svobodnou a zvědavou bytost, objevující krásy pozemského života
- d) přechodné období mezi barokem a klasicismem

25. Termínem laicizace literatury rozumíme

- a) že převážná část populace umí číst a psát, vlastní knihy
- b) větší srozumitelnost literárních textů
- c) absolutní převahu děl tzv. nižšího stylu v dobové literární produkci
- d) žánrové látkové, jazykové a tematické situování literárních textů i mimo církevní prostředí; také autoři a čtenáři nepocházejí už toliko z kruhů církevních

26. Autorem následujícího textu je...

*Vítej, Pane Jezu Kriste
narozený z Panny čisté,
vítej, laskavé d'eťátko,
roztomilé neviňátko.*

- a) Felix Kadlinský
- b) Jan Blahoslav
- c) Bedřich Bridel
- d) Adam Michna z Otradovic

27. Hledání Boha skrze tento svět, patrné v textu z autorem dobře viděného protikladu mezi Boží velikostí a jeho ochotou snížit se k člověku v podobě lidského dítěte, je typické pro umělecký a ideový směr

- a) renesance
- b) gotika
- c) baroko
- d) klasicismus

28. V českém baroku téměř úplně absentující velká světská prozaická epika (vytěsněná tematikou duchovní) byla alespoň zčásti nahrazena

- a) knížkami lidového čtení
- b) eposy
- c) legendami
- d) novelistikou

29. Literaturu českého baroka dělíme:

- a) Oficiální, neoficiální
- b) Emigrantská, domácí
- c) Vyšší, nižší

30. Kdy a kde vzniklo baroko?

- a) 18. století v Česku
- b) 17. století ve Francii
- c) Přelom 16-17 st. v Itálii

31. Bohuslav Balbín je autorem děl: (vyberte 2)

- a) Svaté Čechy
- b) Dášenska
- c) Velká didaktika
- d) poema Co Bůh? Člověk?
- e) Ochrana jazyka slovanského, zvláště českého

32. Označte správné odpovědi, jestli autor napsal dílo: (vyberte 3)

- a) Bohuslav Balbín (Ochrana jazyka slovanského, zvláště českého)
- b) Jan Ámos Komenský (Čechovděčnost)
- c) Václav Jan Rosa (Čechořěčnost, Svaté Čechy)
- d) Bedřich Bridel (Co Bůh? Člověk?)
- e) Jan František Beckovský (Poselkyně starých příběhů českých).

33. Znaky klasicismu: (vyberte 2)

- a) Bez řádu
- b) City jsou podřízeny rozumu
- c) olejomalba na tělo
- d) Rozum je podřízen citům
- e) Pevný řád

34. Básník, jezuitský kněz, poema: Co Bůh? Člověk?

- a) Adam Michna z Otradovic
- b) Bedřich (Fridrich) Bridel
- c) Václav Jan Rosa
- d) Felix Kadlinský
- e) Bohuslav Balbín

35. Zatrhněte znaky baroka (vyberte 2 možnosti)

- a) důraz na city, odvrát od přírody
- b) cílem bylo posílit moc státu a církve
- c) dramata se konala v přírodě

36. Orbis Pictus je to...

- a) encyklopedie
- b) nauka o písémnictví
- c) učebnice jazyků

37. Adam Michna z Otradovic: (vyberte 2)

- a) je autorem díla Orbis Pictus
- b) psával ukolébavky
- c) varhaník, skladatel
- d) autor díla: Sváté Čechy

38. Labyrint světa a ráj srdce: (vyberte 3)

- a) Myšlenka díla: Svět je chaos, který neovlivníme. Má dvě části.
- b) teorie vyučování, encyklopedie-Pansofie

- c) alegorie světa, má 5 částí
- d) autor: Jan Ámos Komenský
- e) Bohuslav Balbín
- f) hlavní postavy díla: Poutník (autor), Všeživý Všudybyl (zvědavost), Mámení (pohodlnost)

39. Čechořečnost: (vyberte 2)

- a) gramatika česká, v češtině
- b) první encyklopedie
- c) latinská mluvnice češtiny
- d) autor: Václav Jan Rosa

40. Barokní literaturu dělíme na:

- a) pololidová, lidová
- b) oficiální, neoficiální
- c) oficiální, pololidová, lidová

41. Kdy a kde vznik klasicismus?

- a) 17. století v Itálii
- b) 16. století ve Francii
- c) 16. století v Itálii
- d) 17. století ve Francii

42. K jaké epoše byste zařadili tento text: „A kdo prosím mohl by býti tak bezbožný, aby se dnes nermoutil? kdo tak tvrdý, aby se neobměkčil? kdo tak nevlídný, aby spoluutrpení neměl? kdo tak rozkošný, aby se rozkoše neměl vzdalovati? kdo tak nešlechtný, aby aspoň dnes pokání nečinil z svých hříchů, pro kteréžto Pán a Stvořitel jeho, smrt nejútrpnější a nejohavnější podstoupil? Abychom pak k tomu spoluutrpení a pokání pohnutí byli, rozjímajme, kterak Kristus Pán mnohonásobně zmařil se pro nás, aby nám příklad dal, v čem bychom ho měli v jeho umučení následovati.“

- a) literatura baroka,
- b) renesanční literatura,
- c) staroslověnská literatura,
- d) husitská literatura.

43. K jakému žánru byste přiřadili text v předchozí ukázce?

- a) paján,
- b) idyla,
- c) hádání, spor,
- d) kázání.

44. Mastičkář je:

- a) staročeské drama,
- b) husitská polemická skladba,
- c) jezuitský pamphlet,
- d) českobratrský kancionál.

45. Skladby Hradeckého rukopisu patří k:

- a) legendám,
- b) duchovním skladbám,
- c) satirickým skladbám,
- d) kronikám.

46. Přiřad'te názvy děl k jejich charakteristikám:

a) veršovaná skladba	1. Ktož jsú Boží bojovníci,
b) spor	2. Porok Koruny české,
c) píseň	3. Povstaň, povstaň, veliké město pražské,
d) soubor veršovaných skladeb	4. Jistebnický kancionál,
e) zpěvník	5. Hádání Prahy s Kutnou Horou,
f) píseň	6. Budišínský rukopis.

47. Přiřad'te názvy děl k jejich autorům:

a) Knížky o svatokupectví	1. Vavřinec z Březové
b) O trojem lidu řeč	2. Smil Flaška z Pardubic

c) Husitská kronika	3. Jan Hus
d) Nová rada	4. Tomáš Štítný ze Štítného
e) Knížky šestery o obecných věcech křesťanských	5. Petr Chelčický

48. Přiřad'te charakteristické rysy k dílům:

a) polemický spis	1. Musika
b) vzor pro bratrskou bibli	2. Šamotulský kancionál
c) jazyková příručka	3. Filipika proti misomusům
d) dílo hudební teorie	4. Překlad Nového zákona
e) soubor duchovních písní	5. Gramatika česká

49. Přiřad'te názvy děl k jejich autorům:

a) Kronika česká	1. Viktorin Kornel ze Všehrd
b) Knihy devatery	2. Daniel Adam z Veleslavína
c) Gramatika česká	3. Václav Hájek z Libočan
d) Kalendář historický	4. Jan Campanus Vodňanský
e) Cechias	5. Jan Blahoslav

50. Která díla nepatří J.A.Komenskému? (vyberte více možností)

- a) Obrana jazyka slovanského, zvláště pak českého,
- b) Truchlivý,
- c) Labyrint světa a ráj srdce,
- d) Co Bůh? Člověk?
- e) Čechořečnost,
- f) O poezii české.

51. Dílo nazývané „Šestidílka“, která uzákonila jazykovou normu

- a) slovník Silva quadrilinguis Daniela Adama z Veleslavína
- b) Kralická bible
- c) mluvnice Gramatika česká Jana Blahoslava
- d) latinsky psanou mluvnici češtiny Čechořečnost od Václava Jana Rosy

52. Mluvnice Gramatika česká r.1571 vypracoval

- a) Jan Blahoslav
- b) Hynek z Poděbrad
- c) Daniel Adam z Veleslavína
- d) Jan Campanus Vodňanský

53. Česky psaná humanistická kronika o dějinách českého národa, vydaná r.1541, měla největší ohlas

- a) Kronika česká Václava Hájka z Libočan
- b) kronika Dalimilova
- c) kronika Hynka z Poděbrad
- d) Nová rada od Smila Flašky z Pardubic

54. Které dílo nepatří J.A. Komenskému?

- a) Truchlivý
- b) Labyrint světa a ráj srdce
- c) Co Bůh? Člověk?
- d) Didactica magna

55. Závišova píseň je vzorem

- a) středověké milostné lyriky
- b) písně z doby husitských válek
- c) skladby Jistebnického kancionálu

56. Populární středověké dílo, které po vynálezu knihtisku vyšlo tiskem jako první tištěná kniha v českých zemích.

- a) Trojanská kronika
- b) Dalimilova kronika
- c) Kristiánova legenda
- d) Kosmova kronika

57. Symbolem husitské revoluce se stala skladba

- a) Ktož jsú boží bojovníci
- b) Závišova píseň
- c) Píseň veselé chudiny
- d) Píseň přeslavné Koruny české

58. Skladby Hradeckého rukopisu patří k:

- a) legendám
- b) duchovním skladbám
- c) satirickým skladbám
- d) kronikám

59. Jan Hus není autorem díla:

- a) Postila
- b) Hádání Prahy s Kutnou Horou
- c) Dcerka
- d) De ecclesia

60. Bájka O lišce a džbánu je součástí

- a) alegorické skladby Nová rada
- b) středověké satirické skladby Podkoní a žák
- c) Hradeckého rukopisu
- d) epické skladby Tristam a Izolda

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY

Modul č.1. Středověká česká literatura

Základní literatura

1. Dějiny české literatury I. Starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959. 521 s. [Jde o příručku zastaralou, o tzv. „marxistický pokus o syntézu“, ale důležitá je zejména její část bibliografická.]
2. Dějiny českého divadla I. Redigovali František Černý, Adolf Scherl a Evžen Turnovský. Praha: Academia 1968.
3. FARAL, Edmond (ed.): Les Arts Poétiques du XIIe et du XIIIe siècle. Paris 1924.
4. KOPECKÝ, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FPF SU 1992.² [Skriptum.]
5. LEHÁR, Jan – STICH, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha: Český spisovatel 1997. [Zde otištěna obsáhlá bibliografie novějších odborných prací k tématu.]
6. SCHAMSCHULA, Walter: Geschichte der tschechischen Literatur 1. Von den Anfängen bis zur Aufklärungszeit. Köln – Wien 1990.
7. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Edd. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. 851 s.
8. Výbor z české literatury doby husitské. Edd. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák, Jiří Daňhelka a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1963 a 1964. 2 sv. (533 + 630 s.).

Další doporučená studijní literatura:

1. Antika a česká kultura. Zpracoval autorský kolektiv za vedení Ladislava Varcla. Praha: Academia 1978. 575 s.

2. BOHATCOVÁ, Mirjam, a kol.: Česká kniha v proměnách staletí. Praha: Panorama 1990. 622 s.
3. CURTIUS, Ernst Robert: Evropská literatura a latinský středověk. Přeložili Jiří Pelán, Jiří Stromšík a Irena Zachová. Praha: Triáda 1998. 738 s.
4. ČERNÝ, Václav: Staročeská milostná lyrika. Praha: Družstevní práce 1948. 313 s.
5. HOŠNA, Jiří – TŘÍŠKA, Josef: Z teorie starší české literatury. Praha: SPN 1990. 224 s.
6. HRABÁK, Josef: K metodologii studia starší české literatury. Praha: SPN 1961. 118 s.
7. HRABÁK, Josef: Studie ze starší české literatury. Praha: SPN 1956. 279 s.
8. HRABÁK, Josef: Ze starší české literatury. Praha: SPN 1964. 262 s.
9. JAKOBSON, Roman: Moudrost starých Čechů. New York: Československý kulturní kroužek 1943. 231 s.
10. JAKOBSON, Roman: Verš staročeský. In: Československá vlastivěda III. Jazyk. Praha: Svinx 1934, s. 429–459. Přetištěno znovu In: R. J.: Poetická funkce. Ed. Miroslav Červenka. Jinočany: H&H 1995, s. 275–318.
11. LE GOFF, Jacques: Středověká imaginace. Přeložila Irena Murasová. Praha: Argo 1998. 329 s.
12. LEHÁR, Jan: Nejstarší česká epika. Praha: Vyšehrad 1983. 230 s.
13. LEHÁR, Jan: Česká středověká lyrika. Praha: Vyšehrad 1990. 406 s.
14. LEHÁR, Jan: Vznik české literatury: pokus o rekapitulaci problematiky. LF, 116, 1993, s. 18 – 39.
15. PRAŽÁK, Emil: Stati o české středověké literatuře. Praha: Euroslavica 1996.
16. Příspěvky k dějinám starší české literatury. Praha: Nakladatelství ČSAV 1958. 240 s.
17. SOUSEDÍK, Stanislav: Filosofie v českých zemích mezi středověkem a osvícenstvím. Praha: Vyšehrad 1997. 295 s.

18. ŠKARKA, Antonín: Půl tisíciletí českého písemnictví. Ed. Jan Lehár. Praha: Odeon 1986. 502 s.
19. TICHÁ, Zdeňka: Staročeské básně 14. a 15. století složené bezrozměrným veršem. Praha: Academia 1969. 75 s.
20. VAŠICA, Josef: Literární památky epochy velkomoravské. 863 – 885. Ed. Zoe Hauptová. 2. vyd. Praha: Vyšehrad 1996. 340 s.
21. VEČERKA, Radoslav: Slovanské počátky české knižní vzdělanosti. Praha: SPN 1963. 107 s.
22. VIDMANOVÁ, Anežka: Laborintus. Latinská literatura středověkých Čech. Ed. Jiří Matl a Zuzana Silagiová. Praha: Koniasch Latin Press 1994. 222 s.
23. VILIKOVSKÝ, Jan: Latinská poesie žakovská v Čechách. Bratislava: Filosofická fakulta University Komenského 1932. 166 s.
24. VILIKOVSKÝ, Jan: Písemnictví českého středověku. Ed. Antonín Škarka. Praha 1948. 255 s.

Modul č.2. Humanismus a baroko v české literatuře

Základní literatura

1. Dějiny české literatury I. Starší česká literatura. Hlavní redaktor Jan Mukařovský. Redaktor svazku Josef Hrabák. Praha: Nakladatelství ČSAV 1959. 521 s.
2. Dějiny českého divadla I. Od počátků do sklonku osmnáctého století. Hlavní redaktor František Černý. Redaktor svazku Adolf Scherl. Praha: Academia 1968.
3. Horáková, Michaela: Výbor ze staročeských textů. 1. část. Opava: FPF SU 1995. 78 s.
4. Kopecký, Milan: Dějiny starší české literatury. Opava: FF MU 1991. 80 s.
5. Kopecký, Milan: Úvod do studia staročeských rukopisů a tisků. Praha: SPN 1978. 179 s.

6. Lehár, Jan, Stich, Alexandr: Česká literatura I. Od počátků do raného obrození (9. století – první třetina 19. století). Praha: Český spisovatel 1997. 252 s. [Zde otištěna obsáhlá bibliografie novějších prací k tématu.]
7. Panorama české literatury (Literární dějiny od počátků do současnosti). Redigovali Lubomír Machala a Eduard Petruž. Olomouc: Rubico 1994. 547 s. [Partie o starší české literatuře, jejichž autorem je Eduard Petruž, jsou v této příručce na s. 13 – 88.]
8. Poselství ducha. Latinská próza českých humanistů. Přel. Dana Martínková. Praha: Odeon 1975. 305 s.
9. Renesanční poesie. K vydání připravila a přel. Helena Businská. Praha: Academia 1975. 323 s.
10. Slovník literární teorie. Zpracoval kolektiv Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. Redigoval Štěpán Vlašín. 2., upr. vyd. Praha: Čs. spisovatel 1984. 465 s.
11. Tschechisches Barock. Sprache. Literatur. Kultur. / České baroko. Jazyk. Literatura. Kultura. Hrsg. Gertraude Zand, Jiří Holý. Frankfurt am Main: Peter Lang 1999. 312 s.
12. Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1957. 851 s.
13. Výbor z české literatury doby husitské. Ed. Bohuslav Havránek, Josef Hrabák, Jiří Daňhelka a spolupracovníci. Praha: NČSAV 1963 a 1964. 2 sv.(533 + 630s.)

Další doporučená studijní literatura

1. BOHATCOVÁ, Mirjam, a kol.: Česká kniha v proměnách staletí. Praha: Panorama 1990.

2. ČERNÝ, Václav: Až do předsíně nebes. Čtrnáct studií o baroku našem i cizím. Ed. Jarmila Víšková, doslov napsal Alexandr Stich. Praha: Mladá fronta 1996. 457 s.
3. Česká literatura doby baroka. Sborník příspěvků k české literatuře 17. a 18. století. Redigovala Zuzana Pokorná za redakční spolupráce Miloše Sládka. Praha: Památník národního písemnictví 1994. 283 s.
4. Deutsche Barockforschung. Hrsg. von Richard Alewyn. Köln – Berlin: Kiepenheuer & Witsch 1966. 466 s. [Zde otištěny základní práce H. Cysarze, J. Nadlera, F. Gundolfa, K. Viětora aj. badatelů.]
5. DROB, Janusz Andrzej: Trzy zegary. Obraz czasu i przestrzeni w polskich kazaniach barokowych. Lublin, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1998. 224 s.
6. HRABÁK, Josef: K metodologii studia starší české literatury. Praha: SPN 1961. 118 s.
7. HUIZINGA, Johan: Podzim středověku. Přeložily Šárka Belisová a Gabriela Veselá. Jinočany: H&H 1999.
8. JAWORSKA, Kazimiera: Etos społeczeństwa polskiego doby saskiej w świetle ówczesnych kazań. Legnica: Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej 1999. 366 s.
9. KALISTA, Zdeněk: České baroko. Praha: ELK 1941. 351 s.
10. KALISTA, Zdeněk: Tvář baroka. Praha: SPN 1992. 172 s.
11. KOLÁR, Jaroslav: Návraty bez konce. Studie k starší české literatuře. Ed. Lenka Jiroušková. Brno: Atlantis 1999. 358 s.
12. KOPECKÝ, Milan: Pokrokové tendence v české literatuře od konce husitství do Bílé hory. Brno: Univerzita J. E. Purkyně 1979. 201 s.
13. KOPECKÝ, Milan: Komenský jako umělec slova. Brno: Masarykova univerzita 1992. 138 s.
14. Malý svět jest člověk aneb Výbor z české barokní prózy. Ed. M. Sládek. Jinočany: H&H 1995. 255 s.

- 15.OHLER, Norbert: Umírání a smrt ve středověku. Přeložil Vladimír Petkevič. Jinočany: H&H 2001.
- 16.PAVERA, Libor: Od středověku k romantismu. Studie o starší literatuře. Opava: Slezská univerzita 2000.
- 17.PETRŮ, Eduard – HLOBIL, Ivo: Humanismus a raná renesance na Moravě. 1.vyd. Praha 1992. 274 s.
- 18.PETRŮ, Eduard: Vzrušující skutečnost. Ostrava: Profil 1984. 193 s.
- 19.ROTREKL, Zdeněk: Barokní fenomén v současnosti. Praha: Torst 1995. 232 s.
- 20.ŠKARKA, Antonín: Půl tisíciletí českého písemnictví. Ed. Jan Lehár. Praha: Odeon 1986. 502 s.
- 21.Tichá, Zdeňka: Staročeské básně složené bezrozměrným veršem. 2. polovina 15. století do 17. století. Praha: Ústav pro českou literaturu ČSAV 1969. 119 s.
- 22.Vašica, Josef: České literární baroko. Praha: Vyšehrad 1938. 349 s.

Internetové zdroje

1. Ústav české literatury AV ČR <https://ucl.cas.cz/>
2. Český jazyk a literatura, Dobrá adresa www.dobraadresa.cz
3. Host www.hostbrno.cz
4. Literární noviny www.literarky.cz),
5. Archiv literárních časopisů ÚČL AV ČR: <http://archiv.ucl.cas.cz>
6. Elektronické informační zdroje Univerzity Palackého: <http://ezdroje.upol.cz/ezdroje>
7. Portál české literatury www.czlit.cz
8. Slovník české literatury po roce 1945 www.slovníkceskeliteratury.cz
9. iLiteratura (www.iliteratura.cz), Čítarny: <http://citarny.cz>